

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] medium iustitiæ sit medium rei? 10

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

nes. Unde surreptionem alienæ rei iustitia impedit, in quantum est contra æqualitatem in exterioribus constituendam; liberalitas verò in quantum procedit ab immoderata concupiscentia diuitiarum. Sed quia operationes exteriores non habent speciem ab interioribus passionibus, sed magis à rebus exterioribus, sicut ex obiectis: ideo per se loquendo, operationes exteriores magis sunt materia iustitiæ, quàm aliarum virtutum moralium.

Ad tertium dicendam, quòd bonum commune est finis singularium personarum in communitate existentium, sicut bonum totius, finis est cuiuslibet partium. Bonum autem vnius personæ singularis nõ est finis alterius. Et ideo iustitia legalis, quæ ordinatur ad bonum cõe, magis se potest extendere ad interiores passiones, quibus homo alicqualiter disponitur in seipso, quàm iustitia particularis, quæ ordinatur ad bonum alterius singularis personæ: quamuis iustitia legalis principalius se extendat ad alias virtutes quantum ad exteriores operationes earum, in quantum scilicet præcipit lex, fortia opera facere, & quæ temperati, & quæ mansueti, vt dicitur in 1. 5. Ethic.

ARTIC. X.

Vtrum medium iustitia sit medium rei?

AD decimum sic proceditur. Videtur, quòd medium iustitiæ non sit medium rei. Ratio enim generis saluatur in omnibus speciebus. Sed virtus moralis in secundo * Ethicor. diffinitur esse habitus electius in medietate existens, determinata ratione quo ad nos. Ergo & iniustitia est medium rationis, & non rei.

¶ 2 Præterea, In his quæ simpliciter sunt bona, non est accipere superfluum & diminutũ, & per consequens nec medium: sicut patet de virtutibus, vt dicitur in 2. 1. Ethicor. Sed iustitia est circa simpliciter bona, vt dicitur in quinto * Ethic. Ergo iniustitia non est medium rei.

¶ 3 Præterea, In alijs virtutibus ideo dicitur esse medium

† 1. 5. Eth.

o. 2. d. me.

20. 5.

3 27

1 2. q. 64

a. 2. c. 3.

d. 33. q. 1

a. 3. q. 2.

et 4. d. 25

q. 1. a. 1.

q. 2. c.

vir. q. 1.

ar. 13. ad

7. 12. 13.

c. 17.

1. 2. c. 6.

20. 5.

† 1. 2. c. 6.

20. 5.

* 1. 5. c. 1.

parũ ar.

te med.

medium rationis & non rei, quia diuersimodè accipitur per comparationem ad diuersas personas: quia quod uni est multum, alteri est parum, vt dicitur in 2. † Ethic. Sed hoc etiam obseruatur in iustitia. Non enim eadem pœna punitur, qui percutit principem, & qui percutit priuatam personam. Ergo etiam iustitia non habet medium rei, sed medium rationis.

SED contra est, quod * Philos. in 2. Ethic. assignat medium iustitiæ, secundum proportionalitatem arithmeticam: quod est medium rei.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut supra* dictum est, aliæ virtutes morales principaliter consistunt circa passiones, quarum rectificatio non attenditur nisi secundum comparationem ad ipsum hominem, cuius sunt passiones: secundum scilicet quod irascitur & concupiscit prout debet secundum diuersas circumstantias. Et ideo medium talium virtutum non accipitur secundum proportionem vnus rei ad alteram, sed solum secundum comparationem ad ipsum virtuosum. Et propter hoc in ipsis est medium solum secundum rationem, quo ad nos. Sed materia iustitiæ est exterior operatio, secundum quod ipsa vel res cuius est vsus, debitam proportionem habet ad aliam personam. Et ideo medium iustitiæ consistit in quadam proportionis æqualitate rei exterioris ad personam exteriorem. Aequale autem est realiter medium inter maius & minus, vt dicitur in decimo. * Metaphysic. Vnde iustitia habet medium rei.

Ad primum ergo dicendum, quòd hoc medium rei est etiam medium rationis: & ideo in iustitia saluatur ratio virtutis moralis.

Ad secundum dicendum, quòd bonum simpliciter dupliciter dicitur: vno modo, quod est omnibus modis bonum: sicut virtutes sunt bonæ. Et sic in his quæ sunt bona simpliciter, non est accipere medium & extrema. Alio modo dicitur aliquid simpliciter bonum: quia est absolute bonum, scilicet secundum suam naturam

† l. 2. c. 6.
non pro-
cul a fine
to. 5.
li. 2. c. 6.
co. 5.

a. prec. et
1. 2. q. 59
a. 4. et 9.
60. a. 2.

l. 10. sem.
18 et 19.
co. 3.

naturam consideratum : quamuis per abusum possit fieri malum : sicut patet de diuitijs & honoribus. Et in talibus potest accipi superfluum, diminutum, & medium, quantum ad homines, qui possunt eis vti vel bene, vel male. Et sic circa simpliciter bona dicitur esse iustitia.

Ad tertium dicendum, quod iniuria illata aliam proportionem habet ad principem, & aliam ad personam priuatam. Et ideo oportet aliter adæquare, & vtramque iniuriã per vindictam: quod pertinet ad diuersitatem rei, & non solum ad diuersitatem rationis.

ARTIC. XI.

Utrum actus iustitia sit reddere unicuique quod suum est?

328

*inf. q. 66.**a 3. et 5.**cor. 1.**p. q. 21. a.**1. co. 2.**2. 27. a. 2.**50 et ad 3.***l. 14. c. 9.**uir. ff. 2. 3.**1. 1. in c.**de iustit.**l. 1. c. 24.**uir. ff. 2. 1.**de iustitia**ff. de iust.**et iure.**1. 1. in st.**de iust. et**inr.*

AD vndecimum sic proceditur. Videtur, quod actus iustitiæ non sit reddere unicuique quod suum est. Augustinus enim 14. de Trin. attribuit iustitiæ subuenire miseris. Sed in subueniendo miseris non tribuimus eis quæ sunt eorum, sed magis quæ sunt nostra. Ergo iustitiæ actus non est tribuere unicuique quod suum est.

¶ 2. Præterea, ¶ Tullius in libro de Offic. dicit, quod beneficentia (quam benignitatem vel liberalitatem appellare licet) ad iustitiam pertinet. Sed liberalitatis est, de proprio dare alicui, non de eo quod est eius. Ergo iustitiæ actus non est reddere unicuique quod suum est.

¶ 3. Præterea, Ad iustitiam pertinet, non solum res dispensare debito modo, sed etiam iniuriosas actiones cohibere, puta homicidia, adulteria, & alia huiusmodi. Sed reddere quod suum est, videtur solum ad dispensationem rerum pertinere. Ergo non sufficienter per hoc notificatur actus iustitiæ, quod dicitur, actus eius esse reddere unicuique quod suum est.

SE D contra est quod *Ambr. dicit in 1. de Offic. Iustitia est quæ unicuique quod suum est, tribuit, alienum non vendicat, utilitatem propriam negligit, ut communem æquitatem custodiat.

R E.